

SNEUGLE (*Nyctea scandiaca*)

En ♂ blev observeret ved Mudderbugten d. 30. juli og 27. august. Der blev kun observeret én Halsbåndlemming (*Dicrostonyx groenlandicus*) under hele ekspeditionen (på Jameson Land).

SNESPURV (*Plectrophenax nivalis*)

Almindelig overalt. Da vi d. 19. august gik i land på Flakkerhuk på Jameson Land var der et intetstærk træk af Snespurve mod nordvest langs kysten. I løbet af 20 minutter blev der talt ca. 1000 fugle fordelt på 30 flokke. Det var nærmest vindstille og klart og trækket foregik i ca. 10 m's højde.

Almindelige arter på Scoresby Sund Fjord var: Malleuk (*Fulmaris glacialis*), Ride (*Rissa tridactyla*), Søkonge, Kortnæbbet Lomvie (*Uria lomvia*) og Tejst (*Cephus grylle*).

E. VRÅNES

SUMMARY: Ornithological Observations from Scoresby Sund, Summer 1969. – This article gives a survey of birds observed in Scoresby Sund (Hall Bredning), East Greenland in the period 15. July to 2. September 1969. Totally 30 species were observed. Of special interest are one male *Aythya marila** observed at Milne Land and one (two?) *Larus fuscus** seen near Kap Tobin.

Table 1 refers to birds observed on and close to the coasts bordering Hall Bredning.

LITTERATUR

HALL, A. B., 1966: Breeding Birds of an East Greenland Valley, 1962. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 60: 175-185.

HALL, A. B. & WADDINGHAM, R. N., 1966: The Breeding Birds of Ørstedes Dal, East Greenland, 1963. – Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 60: 186-197.

SALOMONSEN, FINN, 1967: Fuglene på Grønland. – København.

Anmeldelser

ROGER HARKNESS and COLIN MURDOCH: Birds of Prey in the Field. – H. F. & G. Witherby Ltd., London 1971. 208 pp., heraf adskillige tegninger af forf. + 24 tavler med fotografier. 45 sh.

Bogens undertitel lyder: A Guide to the British and European Species, og det viser sig også, at alle europæiske arter er med, omend nogle er meget summarisk behandlet. Teksten er opbygget traditionelt og systematisk, begyndende med Fiskeørn og sluttende med falkene. Forfatterne kommer kun lidt ind på variationer i fjerdragterne, og teksten er i det hele taget så elementær, for ikke at sige intetsigende, at bogens værdi som felt-håndbog er begrænset. Det er umuligt at nævne alle de fejl og udeladelser, der er skyld i denne misère. I en bog af denne type er illustrationer alfa og omega, og forfatterne har da også ødselt ofret næsten halvdelen af sideantallet på deres stregtegninger. At ingen af dem er kunstner skal ikke bebrejdes dem, hvis blot det var lykkedes at bringe noget væsentligt frem, men en række fejl og misforståelser kombineret med en utilstrækkelig teknik gør tegningerne til en tvivlsom affære. Til slut skal nævnes, at bogen er forsynet med 24 sider fotografier, hvoraf nogle er helt fremragende, ikke mindst Hoskings. BENT PORS NIELSEN

KENNETH WILLIAMSON: The Atlantic Islands. A Study of the Faeroe Life and Scene. (385 pp med talrige sorthvide fotos og tegninger). – Routledge & Kegan Paul, London 1970. Pris 63 sh.

Kenneth Williamsons bog om Færøerne udkom første gang i 1948, men har i mange år været udsolgt. Man må derfor hilse dette genoptryk velkommen. Bogen er en af de smukkeste beskrivelser af færøsk folk, kultur og natur, hvori ikke mindst fuglene indtager en central plads. Ikke blot fordi forfatteren er ornitholog, men også fordi fuglene spiller en større rolle både materielt og folkloristisk på Færøerne end vel noget andet sted i verden. De oprindelige kapitler, som beskriver forfatterens indtryk og oplevelser i begyndelsen af 1940-erne er ikke ændret i den nye udgave. Det kunne måske kritiseres, men anm. mener, at det er et stort plus, og at netop disse stemningsfyldte billeder fra en tidligere periode er så væsentlige, at de bør bevares uændrede. De senere års rivende udvikling er jo så godt beskrevet i andre værker. En tilføjelse er dog EINAR KALLSBERGS kapitel om Færøerne idag, som på udmærket måde supplerer Williamsons kapitler. Også den færøiske fugleliste er ført ajour. De væsentligste oplysninger om fugle finder man imidlertid

i bogens hovedkapitler om øer og folk som forfatteren mødte på sine talrige rejser på Færøerne.

A. H. J.

W. B. YAPP: The life and organization of of birds (X + 246 pp., ill.) – Edward Arnold, London 1970. Pris: £ 3,50.

En udmærket og vel gennemtænkt fremstilling af fuglenes bygning og biologi, beregnet for zoologistuderende; ornithologer kan med fordel bruge den som lærebog. I forordet antyder forf., at ornithologien for ca. 60 år siden stod ret lavt i den fagzoologiske hækkeorden. Forholdene er bedret siden da; men den dag i dag er engelske fagzoologer med fugle som speciale svagere repræsenteret på internationale ornithologmøder end f. eks. amerikanere med tilsvarende uddannelse. Dette spores også i denne bog, hvortil et stort antal amerikanske kilder har været benyttet. Bibliografien, som er på 18 sider, viser dog en bred udnyttelse af verdenslitteraturen, hvor bl. a. bidrag fra alle 5 skandinaviske lande er repræsenteret.

Stoffet er opdelt i 9 hovedafsnit, der bl. a. omhandler oprindelse, flugt, klassifikation, fysiologi, hormonale forhold, komplicerede adfærdsmønstre, udbredelse og spredning. De er ligesom deres underafdelinger forsynet med talsignaturer, som mindre talkære læsere har lov til at springe over; de kan dog have betydning for sammenholdet mellem tekst og de mange anskuelige illustrationer, som kan have forvildet sig hen i et naboafsnit. Bag i bogen findes 2 appendices; det ene er en liste over fugle, der er nævnt i teksten, det andet et glossarium med forklaringer, som brugere uden fagbiologisk basis kan have stor gavn af.

LØPP.

LESLIE BROWN: African birds of prey. (320 pp., 6 dobbelte sorttavler, 18 fig.) – Collins, London 1970. Pris: £ 2,25.

En meget fængslende bog, skrevet af en mand, der véd et og andet om »rovfugle« og om Afrika, hvor han har levet i over 30 år. Materialet omfatter både rovfugle og ugler.

I indledningen defineres først rovfuglebegrebet. Derefter omtales adfærd og tilpasning til jagten, og de ca. 120 arters fordeling i Afrikas forskellige landskabstyper. I det følgende afsnit, på 122 sider, er foretaget en grov gruppering i gribbe, kærhøge, falke, ægte høge etc.; ørne og ugler er delt efter størrelse, og nogle »mærkværdigheder« omfatter bl. a. Fiskeørnen, Gribbeørnen, hvis hovedføde er oliepalme-frugter, og Sekretæren, hvis ydre lighed med den sydamerikanske Seriema, der systematisk sættes nær trapperne, ofte har

været fremhævet. Elektroforese af sekretæræggehvide har i 1 af 3 tilfælde faktisk vist lighed med trappæggehvide. I bogens tredje hovedafsnit behandles økologi og udbredelse, træk, territorier, bestandsstørrelser og disses regulering, ynglebiologi og betydning for menneskenes virke og tankeverden; kun ganske få % af de afrikanske rovfugle kan anses for erhvervsmæssigt skadelige. Bag i bogen findes en række tællinger i forskellige områder og nogle opstillinger, der viser byttets karakter, størrelse og vægt samt de enkelte arters forekomst i 7 typiske biotoper fra regnskov til ørken og byer. I de to vigtigste af disse i alt 13 lister står fuglenes videnskabelige navne, en detalje, der også ses under en række kort og diagrammer, men ikke under tavlernes mange udmærkede fotografier og nærmest undtagelsesvis i selve teksten, hvilket nok kunne have støttet ikke-engelsksprogede læsere. LØPP.

DAVID LACK: Ecological isolation in birds. (404 p., 58 ill.) – Blackwell Scientific Publications, Oxford & Edinburgh 1971. Pris: £ 4,25.

På omslaget ses 3 medlemmer af samme slægt, en Blåmejse, en Sumpmejse og en Musvit, der søger føde i hver sin del af en eg, og på titelbladet samt uden på bindet findes en nydelig vignet, der illustrerer én af de mest tankevækkende, næringsøkologiske specialiseringer inden for fugleverdenen; det er Spættefinken *Camarhynchus pallidus* med sit værktøj, en kaktustorn, som den bruger til at lirke skjulte insekter frem med. LACK's bog er helt igennem tankevækkende. Den er bygget på et væld af personlige iagttagelser i marken og på andre forskeres studier, og den byder på eksempler og tolkninger i rigt mål. Så kan man måske studse over et notat om, at Sumpmejserne er almindelig i danske fyrreplantager, fordi Fyrremejserne mangler her i landet; den kan selvfølgelig komme der af vanvare, eller hvis birk og el vokser på fugtige pletter, men har ellers næppe noget specielt at gøre der.

I indledningen nævnes bl. a. 3 væsentlige faktorer, der har årsag til isolation, nemlig forskelle i udbredelse, foretrukket landskabstype og fødevalg. Derefter følger 3 kapitler om mejser og spættmejsere; de førstes forhold kaldes et kompliceret eksempel på sameksistens. Senere omtales europæiske trækfugle med vinterkvarterer syd for Sahara, og derefter følger betragtninger vedrørende det europæiske fastland, Nordamerika og Afrika; sidstnævnte er over en så broget samling som turakoer, redesnyltere og gribbe i Tanzania. Et af de næste kapitler omhandler seglfuglene på Hawaiiøerne og forf.s gamle yndlinge, jordfinker-

ne på Galapagosøerne. Derefter behandles brillefuglene, som har en vid udbredelse på de indo-australske øer, og endelig fremlægges en række konklusioner. 30 appendices med talrige ideer og opstillinger, en bibliografi og to registre, et zoologisk og et hovedsagelig geografisk, afslutter bogen, som anbefales til enhver ornitholog med interesse for økologiske problemer. Der er nok at tage fat på i den. LØPP.

B. P. HALL & R. E. MOREAU: An atlas of specification in African passerine birds. (XV + 423 pp., talrige kort). – British Museum (Natural History), London 1970. Pris: £ 15.

Et storslået værk om systematisk gruppering af spurvefuglene i den æthiopiske region, her = Afrika syd for 20° n.br. Fugle, der hører hjemme på Madagascar og de andre øer, og som ikke har nære slægtninge på fastlandet, er ikke medinddraget, og det samme gælder palæarktiske træk-gæster. Af de 962 behandlede former tilhører 786 én eller anden slags artsgruppe. Kun 176 eller mindre end $\frac{1}{5}$ er »selvstændige« (independent); dette gælder f. eks. Gulbrystet Astrild *Amandava subflavia* og Republikaner *Philetairus socius*. Som eksempel på overarter kan nævnes én, der kaldes *Serinus canicollis*, men som nok burde have heddet *Serinus canaria*, der blev givet 1758, mens Kapkanariefuglen først blev beskrevet 1838; gruppen omfatter endvidere de to rent vestpalæarktiske, sympatriske, men økologisk adskilte arter: Gulirirken og Citronirirken, henholdsvis lavlandsform med stor og bjergform med begrænset udbredelse.

Efter et forord af ERNST MAYR følger en meget fyldig indledning, hvor B. PATRICIA HALL gør rede for hensigt og metoder m. v. Det er hende, som har trukket det største læs ved denne bogs

udgivelse. MOREAU var syg og kunne efterhånden kun yde rådgivende indsats; han afgik ved døden 1970. Mens DARWIN navnlig arbejdede med øformer, har fru HALL studeret kontinental artsdannelse, der kræver geologisk, botanisk og klimatologisk indsigt og i det hele taget er mere kompliceret. 2 kort over den æthiopiske region viser henholdsvis de utallige steder, hvorfra hun har oplysninger, og vegetationen. Hun fremhæver, at dette atlas er udarbejdet til såvel systematikere som feltornithologer, hvoraf for mange koncentrerer sig for meget om sjældne arter, og for mange håndbøger går for let hen over de økologiske problemer.

I værkets hoveddel, der er på 381 sider, er de forskellige arters eller artgruppers forekomst indtegnet på et kort, og for adskillige, der har udstrakte forekomster uden for Afrika, vises totaludbredelsen på bikort. Rækkefølgen er den nu gængse. Man starter med pittaer og lærker og slutter med ravnefugle. Under væverfinkerne er den dog brudt, idet omtalerne af de redesnyltende enker er sat ved siden af deres værtsfugle, hvilket giver udmærkede indtryk af udbredelsesforholdene. De ledsagende tekster holder sig strengt til emnet. Der er ganske korte omtaler af pågældende fugles udseende og ingen billeder af dem ud over 3 ildvævere, som er blikfang på omslaget. Bag i bogen findes en oversigt over de forskellige familiers relationer til Afrikas varierende landskabstyper, en systematisk opstillet liste med engelske navne i Øst-, Syd- og Vestafrika og et tillæg, der i alt væsentligt er litteraturhenvisninger, dels til alméne værker, dels til speciallitteratur med relation til de enkelte artomtaler. Skal der ankes over noget ved denne monumentale foliant, må det være formatet. Bogen er blytung og noget uhåndterlig; men det må brugeren affinde sig med, for et materiale som det her fremlagte egner sig ikke til fordeling på to bind.

LØPP.